

Tartalomjegyzék

Előszó	11
1. A mechanika alapjai	13
1.1. Pontszerű testek kinematikája	13
1.1.1. A pillanatnyi sebesség	16
1.1.2. Szemléltetés egyenes menti mozgások esetén	18
1.1.3. A gyorsulás	19
1.1.4. Fontos mozgásfajták	22
1.2. Pontszerű testek dinamikája	27
1.2.1. A Newton-törvények	27
1.2.2. A lendület, a lendületmegmaradás törvénye	30
1.2.3. A tömeg mérése	30
1.2.4. A perdület	32
1.3. A munka és az energia	35
1.3.1. A munkatétel	37
1.3.2. A potenciális energia	39
1.3.3. A mechanikai energiamegmaradás törvénye	40
1.4. A legfontosabb erőfajták	41
1.4.1. Konzervatív erők	41
1.4.2. Nem konzervatív erők	44
1.5. A newtoni mechanika korlátai	47
1.6. Kérdések és feladatok	49
1.6.1. Elméleti kérdések	49
1.6.2. Kidolgozott feladatok	50
1.6.3. Gyakorló feladatok	56
2. Rezgőmozgások	57
2.1. Egyenes menti rezgések	57
2.1.1. A harmonikus rezgőmozgás	58
2.1.2. Kis rezgések periódusideje	63
2.1.3. A csillapított rezgőmozgás	67
2.1.4. A gerjesztett rezgőmozgás, kényszerrezgés	72
2.2. Rezgések összetétele	76
2.2.1. Egyirányú rezgések eredője	77
2.2.2. Egymásra merőleges rezgések összetétele	82
2.3. Speciális rezgések	85
2.3.1. Az inga mozgása	86
2.3.2. Torziós rezgések	87
2.3.3. Hajlítási rezgések	88
2.3.4. Elektromos rezgőkör	88
2.3.5. Csatolt rezgések	89
2.4. Kérdések és feladatok	90
2.4.1. Elméleti kérdések	90
2.4.2. Kidolgozott feladatok	91
2.4.3. Gyakorló feladatok	94

3. Hullámmozgás	95
3.1. Egyenes menti hullámok kinematikája	96
3.1.1. Periodikus és harmonikus egyenes menti hullámok	98
3.2. Egyenes menti hullámok dinamikája	99
3.2.1. Hullámok viselkedése közeghatároknál.	102
3.2.2. Energiaterjedés egydimenziós harmonikus hullámokban	103
3.3. Síkbeli és térbeli hullámok kinematikája	104
3.4. Interferenciajelenségek.	106
3.4.1. Állóhullámok	109
3.5. A Huygens-Fresnel elv	113
3.6. Hullámcsomag	117
3.7. Mozgó források esete	119
3.8. Kérdések és feladatok	122
3.8.1. Elméleti kérdések	122
3.8.2. Kidolgozott feladatok	123
3.8.3. Gyakorló feladatok	125
4. Hangtan	127
4.1. Alapfogalmak	127
4.1.1. Távolságmérés és képalkotás hanggal	129
4.2. A hang erősségének mérőszámai	130
4.2.1. A hangintenzitás	130
4.2.2. A hangnyomásszint	131
4.2.3. A fon-skála	133
4.3. Kérdések és feladatok	135
4.3.1. Elméleti kérdések	135
4.3.2. Gyakorló feladatok	135
5. Optika	137
5.1. Bevezetés	137
5.1.1. A fény és az elektromágneses spektrum	137
5.1.2. A fény sebessége	139
5.1.3. A fényhullámok interferenciája	141
5.1.4. A fény polarizációja	142
5.2. Hullámoptika	144
5.2.1. Fény elhajlása kis lyukakon és réseken	144
5.2.2. Az optikai rács	148
5.2.3. Fényelhajlás széles résen	149
5.3. Geometriai optika	151
5.4. A képalkotás alapfogalmai	151
5.5. Egyszerű képalkotó eszközök	153
5.5.1. A lyukkamera	153
5.5.2. Síktükör képalkotása	153
5.5.3. Lencsék képalkotása	154
5.5.4. Gömbtükörök képalkotása	160
5.6. A képalkotó eszközök korlátai	161
5.6.1. Geometriai hibák	161
5.6.2. Diszperzió	161
5.6.3. Fényelhajlás	162

5.7.	Egyszerű optikai berendezések	163
5.7.1.	Az emberi szem képalkotása	163
5.7.2.	Az egyszerű nagyító	164
5.7.3.	A fényképezőgép	166
5.7.4.	A vetítőgép	169
5.7.5.	Optikai háttértárolók optikája	171
5.8.	Összetett képalkotó eszközök	172
5.8.1.	A távcsövek működése	172
5.8.2.	A távcsövek felbontóképessége	175
5.8.3.	A mikroszkóp működése	179
5.9.	Kérdések és feladatok	181
5.9.1.	Elméleti kérdések	181
5.9.2.	Kidolgozott feladatok	183
5.9.3.	Gyakorló feladatok	186
6.	Termodinamika	187
6.1.	Alapfogalmak	187
6.1.1.	Állapothatározók, állapotegyenlet	187
6.1.2.	Hőmérséklet	187
6.1.3.	Hőkapacitás	188
6.1.4.	A termodinamika I. főtétele	190
6.1.5.	Állapotfüggvény	190
6.2.	Az ideális gázok termodinamikája	192
6.2.1.	Az ideális gázok állapotegyenlete	192
6.2.2.	A Maxwell-féle eloszlási függvény	193
6.2.3.	Az ekvipartíció tétele	197
6.2.4.	Az ideális gázok hőkapacitása	199
6.2.5.	A szabadsági fokok „befagyása”	200
6.3.	Szilárdtestek termodinamikája	200
6.3.1.	Hőtágulás	200
6.3.2.	Szilárdtestek hőkapacitása	201
6.4.	Körfolyamat	203
6.4.1.	Fő termodinamikai folyamatok	203
6.4.2.	Körfolyamatok, hatásfok	207
6.4.3.	Hőerőgépek	209
6.5.	A termodinamika II. és III. főtétele	211
6.5.1.	A termodinamika II. főtétele	211
6.5.2.	Entrópia	213
6.5.3.	A termodinamika III. főtétele	215
6.6.	Entalpia. Technikai munka	215
6.7.	Valódi gázok termodinamikája	218
6.8.	Kérdések és feladatok	222
6.8.1.	Kidolgozott feladatok	222
6.8.2.	Gyakorló kérdések és feladatok	222
7.	Bevezetés az atomfizikába	225
7.1.	Az abszolút fekete test sugárzási törvénye	225
7.2.	A fényelektromos jelenség és a foton	227
7.3.	A Compton effektus	229

7.4.	Hullámok vagy részecskék?	231
7.4.1.	Atommodellek	232
7.5.	A kvantummechanika alapfogalmai, szemlélete	234
7.5.1.	Az elektron mozgása híron.	237
7.5.2.	Az alagút-effektus	238
7.6.	Az elektron állapotai az atomban, H-atom energiaszintjei	239
7.6.1.	Franck-Hertz kísérlet	242
7.6.2.	A többelektronos atomok és a periódusos rendszer	243
7.6.3.	Röntgensugárzás	245
7.6.4.	Az elektronmikroszkóp	247
7.6.5.	A pásztázó alagútmikroszkóp	250
7.7.	Kérdések és feladatok	252
7.7.1.	Elméleti kérdések	252
7.7.2.	Kidolgozott feladatok	253
7.7.3.	Gyakorló feladatok	255
8.	Bevezetés a magfizikába	257
8.1.	Az atommag alkotórészei	257
8.2.	Az atommagot összetartó erők, a nukleonok energiája	257
8.3.	Magmodellek	258
8.4.	A természetes radioaktivitás	261
8.5.	Bomlástörvény	263
8.6.	Anyag és sugárzás kölcsönhatása	265
8.6.1.	Az ionizáló sugárzások élettani hatásai	265
8.7.	Kérdések és feladatok	275
8.7.1.	Elméleti kérdések	275
8.8.	Energiatermelés az atommagok segítségével	276
8.8.1.	Hasadásos energiatermelés	276
8.8.2.	Atomreaktor és atomerőmű	278
8.8.3.	Fúziós energiatermelés	284
8.9.	Radioaktív hulladék	286
8.10.	Kérdések és feladatok	287
8.10.1.	Elméleti kérdések	287
8.10.2.	Kidolgozott feladatok	288
8.10.3.	Gyakorló feladatok	291
9.	Anyagszerkezet	293
9.1.	A molekulák kialakulása	293
9.1.1.	Az ionos kötés	293
9.1.2.	A kovalens kötés	295
9.2.	A molekulák energiaszintjei	301
9.2.1.	A molekulák rezgése	301
9.2.2.	A molekulák forgása	303
9.2.3.	A molekulák energiaszintjei	304
9.2.4.	A molekulák színképe	305
9.2.5.	Másodlagos kötések	306
9.3.	A szilárdtestek szerkezete	307
9.3.1.	A szilárdtestek kötéstípusai	309
9.4.	Elektronok viselkedése szilárdtestekben	312

9.4.1.	Szilárdtestek sávszerkezete	312
9.4.2.	Az elektronok energia szerinti eloszlása	313
9.4.3.	Szigetelők, félvezetők, vezetők közti különbség	315
9.5.	Kérdések és feladatok	316
9.5.1.	Elméleti kérdések	316
9.5.2.	Gyakorló feladatok	317
10.	A félvezetők fizikája	319
10.1.	A félvezetők fizikájának alapjai	319
10.1.1.	Tiszta félvezetők	319
10.1.2.	Adalék atomok hatása a félvezetőkre	320
10.1.3.	Adalékolt félvezetők sávszerkezete	322
10.1.4.	Speciális jelenségek a félvezetőkben	322
10.1.5.	Érintkezési jelenségek	324
10.2.	A félvezető dióda	329
10.2.1.	Az ideális dióda	330
10.2.2.	A valódi félvezető diódák	332
10.2.3.	A Zener-dióda	334
10.2.4.	A fénykibocsátó dióda (LED)	335
10.2.5.	A félvezető dióda néhány egyszerű alkalmazása	335
10.3.	A tranzisztor	337
10.3.1.	A bipoláris tranzisztor	337
10.3.2.	A térvezérlésű tranzisztor	340
10.4.	A félvezető eszközök gyártásáról	341
10.4.1.	Tisztítás	341
10.4.2.	Adalékolás	343
10.4.3.	Fotolitográfia	345
10.5.	Kérdések és feladatok	347
10.5.1.	Elméleti kérdések	347
10.5.2.	Gyakorló feladatok	348
11.	Mézerek és lézerek	351
11.1.	Az indukált átmenetek	351
11.2.	Kvantumerősítők	354
11.3.	Mézerek és alkalmazásaik	356
11.4.	Lézerek és alkalmazásaik	358
11.4.1.	Lézerek típusai	361
11.4.2.	A lézerefény tulajdonságai	365
11.4.3.	Általános alkalmazási területek (iránykijelölés, anyagmegmunkálás)	365
11.4.4.	Interferometria	366
11.4.5.	Holográfia	367
11.5.	Kérdések és feladatok	369
11.5.1.	Elméleti kérdések	369
11.5.2.	Kidolgozott feladatok	369
11.5.3.	Gyakorló feladatok	370
12.	Függelék	371
12.1.	A mértékegységekről	371
12.1.1.	A mértékegység-rendszer	371

12.1.2. A mértékegységek írásmódja	371
12.1.3. A megengedett előtagok (prefixumok)	372
12.1.4. A mértékegységek használata számítások során	373
12.2. Főbb fizikai állandók	373
12.3. Differenciálszámítás alapfokon	374
12.3.1. Alapösszefüggések	374
12.3.2. Egyszerű példák	375